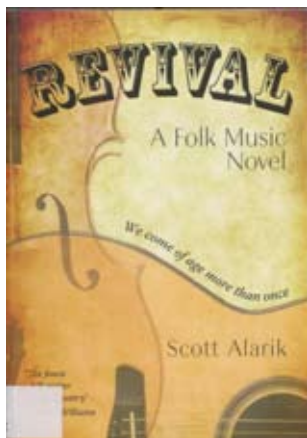

FENOMÉN HUDBY VE FIKCI: OD COUNTRY PO ZYDECO V ANGLICKY PSANÉ LITERATUŘE

Irena Příbylová

Hudba se hezky poslouchá, ale hůř se o ní píše. Jak vystihnout na papíře zvuky, jak přiblížit slovy koncert nebo zanícení muzikanta? Jak se zrcadlí hudba v beletrii? Románů zasazených do hudebního prostředí není mnoho – ty nejznámější se dotýkají jazzu, swingu a rocku. Já jsem se zaměřila na prostředí hudby lidové, folkové, venkovské či etnické. Vybrala jsem anglicky psané romány z tohoto desetiletí. Hudba je v těchto románech jedním z hlavních témat a příběhy se z větší části se odehrávají v současných amerických reáliích.

Román **Scotta Alarika** *Revival. A Folk Music Novel* (2011) má mezi muzikanty množství nadšených ohlasů. Jde o fiktivní milostný příběh zasazený do reálií skutečného folkového hnutí v USA. Hlavní postavou je Nathan Warren. V době folkového revivalu v 60. letech byl slavný, dnes žije sám v Bostonu a hraje po místních klubech. Pro něj už je všechno minulost a je rád, když ho někdo požádá o radu nebo o jednu z písniček, které ho proslavily. Vše se změní, když se objeví začínající písničkářka a houslistka Kit Palmerová. Nathan pozná talent a ještě jednou se pokusí někomu pomoci. Probírá s Kit její texty, repertoár, doprovodnou techniku, chování na jevišti, zákonitosti hraní za peníze, vzpomíná na historii folkového hnutí. Teprve až Kit dostane nabídku na natočení CD a když už s Nathanem bydlí v jeho folkovém doupěti, dojde Nathanovi, že se na stará kolena zamiloval. Do příběhu však vstupuje jeho bývalá parťáčka a milenka, na rozdíl od něj dosud slavná hvězda, a příběh získává na otáčkách. Kit prožije své velké první turné jako předskokanka této divy a v nahrávacím studiu se naučí držet se své intuice a neposlouchat všechny rady moudrých. Nathan se rozhoduje, jestli se vrátí na velká pódia a jestli chce ještě natáčet a s kým. Kit má před sebou velké zahraniční turné a Nathan si uvědomuje, že už jí dál musí nechat jít samotnou.

Ocenila jsem úvodní kapitoly, v nichž Alarik vykreslil atmosféru hudebního klubu s jeho typickými postavkami – barmankou, majitelem, neúspěšným mladým písničkářem, drzým novinářem, zestárlou folkovou hvězdou – a typickými aktivitami. Začátek příběhu se odehrává v pravidelných volných večerech pro přichozí, pro které se i u nás se vžil termín *open mike*. V debatě u baru se probírají všechny detaily vystoupení, později pak čteme i novinářské recenze a reakce hudební komunity na ně.

S písněmi si v románu o písničkářích Alarik vyhrál. Svě fiktivní postavy nechává tvořit a hrát originální písně, scény z klubu oživují jména a texty amerických lidových písní a odkazy na názvy známých instrumentálek. Hranice mezi fikcí a realitou se prolíná v případech, kdy si Alarik pro své postavy vypůjčí skladbu existujícího písničkáře a popisuje, jak ji oba protagonisté, Nathan a Kit, postupně tvoří. Na konci knihy pak najdeme seznam použitých skladeb s původními názvy a svolením původních autorů k jejich zpracování v románu.

Scott Alarik, sám veterán¹ novinářské a hudební scény, na své webové stránce (www.scottalarik.com) vybrané písničky z románu zpívá a doprovází na kytaru. Podobně je lze dohledat na YouTube, kde jsou součástí nejrůznějších rozhovorů s Alarikem.

Struktura i zápleтка Alarikova milostného příběhu jsou jednoduché; čtenář však dostává na každé z 328 stran formátu A4 s hustým řádkováním množství informací, rad, historek a vtipů. Počet stran i rozměry knihy zdůrazňují, protože všeho je moc! Román *Revival* je napěchovaný detaily z hudební praxe, teorie

1. Alarik se narodil na začátku 50. let 20. století, přesné datum vydavatel neuvádí.

a historie. Všechno je popsáno a vysvětleno. Je to tak trochu beletrizovaná učebnice americké folkové hudby, určitě vhodná pro ty, kdo by nečetli literaturu faktu. Román přesně zrcadlí folkovou scénu. Ocenila bych však, kdyby to zrcadlo bylo malinko vypouklé, zamžené nebo oprýskané a příběh nutil čtenáře trochu si věci představovat či domýšlet.

Na americký středozápad v horkém létě 1969 zavede čtenáře román **Frances Washburnové**²

nazvaný *The Red Bird All-Indian Traveling Band* (2014). Sledujeme osudy členů indiánské kapely jmenované v názvu knihy. Jsme v prérijním státě Jižní Dakota, v indiánské rezervaci a městečku Pine Ridge. Zatímco místní se soustřeďují na oslavy 4. července, *pow wow*³, rodeo a tancovačku, ve vzduchu jsou i politické změny. Když se ráno na poli najde mrtvé tělo Buffallo Amese, do děje vstupuje, zdánlivě bezdůvodně, agent FBI. Zaměřuje se na hlavní protagonistku románu, zpěvačku a kytaristku countryové skupiny a příležitostnou servírku Sissy Robertsovou. Ne proto, že by ji podezřívával ze zločinu, ale proto, že z pódia mohla leccos vidět a že se jí lidi rádi svěřují.

Než se všechno vyšetří (o tři měsíce a 170 stránek později), autorka nám přiblíží život v zemědělské komunitě, vzdálené hodiny jízdy od dalších osad a od hranic rezervace. Členové kapely představují typický místní vzorek populace – Sissy odmaturovala, ale nevidí důvod, proč by dál studovala, její bratranec, baskytarista Sonny zběhl z jezuitského semináře a je nezaměstnaný, kytarista a zpěvák Clayton má děti a rozvádí se, bubeník Melvin pije.

2. Frances Washburn (nar. 1950) je Američanka indiánského původu (Lakota/Anišinabe).
3. *Pow wow* (čti pauwau) indiánská slavnost spojená s hudbou a tancem, příležitost pro setkání rodin a členů kmene.

Jako tancovačková kapela má The Red Bird All-Indian Traveling Band v repertoáru countryové a western-swingové písničky Boba Willse, Ernesta Tubba, Jima Reevese, Patsy Cline či Kitty Wells. Jde o hity 40. a 50. let, což kapelu konce 60. let ne vždy uspokojuje. „Zase hráli oblíbené staré kousky, protože je lidi chtěli slyšet, a novější countryové písničky si schovávali na později, až byli tanečníci dost opilí na to, aby si stěžovali, že verze Red Bird nezní přesně tak jako v rádiu.“⁴ (s. 67) Autorka se věnuje střetu starého s novým (v hudbě i ve společnosti) v mnoha scénách románu. Sissy se jednou málem nedostane na pódium, protože do baru, kde hrají, nesmí dámy v kalhotách. Zároveň v kapele propukne hádka, zda hrát v bloku novější hudby písne George Jonese a Tammy Wynnette (Clayton se brání, že nebude zpívat jako škrcený krocan) nebo Beatles a Willieho Nelsona (přičemž Sissy upozorní Clayтона, že Nelsonovy písne zpívá i ‚staromódní‘ Barbara Streissand a Frank Sinatra) (s. 89–91). Při produkci starých známých kousků, za zvuku zábavy a opileckého smíchu ze sálu, Sissy někdy přepne „na autopilota, text písničky zná tak dobře, že může myslet na něco jiného“ (s. 120). Sissy má v sobě potenciál a touhu vymanit se ze zajetých kolejí. Předzvěstí jejího odchodu z kapely a z rezervace na studia je (mj.) scéna z přestávky na tancovačce, kdy si Sonny vezme kytaru, poprosí Sissy, aby zpívala, a zahraje úvodní akord. „E-moll. Sissy měla vždycky ráda mollové tóniny. Durové zněly moc sladce, moc nadějně, zato mollové – nebyly opakem sladkých, nebyly kyselé, ale byla v nich nuance, která naznačovala hloubku přesahující vše, co mohly vyjádřit durové tóniny. Plakaly; zoufaly si. Ptaly se, ale neposkytovaly odpovědi, jen možnosti.“ (s. 124)

Autorka do románu vložila řadu scén, které se dotýkají s nadhledem a humorem hudebních a etnických problémů a občanské aktivity konce 60. let. Kapela The Red Bird All-Indian Traveling Band je věrna svému jménu a jezdí po

4. Ukázky z románů v tomto textu přeložila Irena Příbylová. Knihy v češtině nevyšly. Anglické verze jsou mj. k dispozici v knihovně Pedagogické fakulty MU v Brně.

všemožných štacích. Domácí indiánské publikum často vyžaduje *Kaw-Ligu*⁵ Hanka Williamse a Sissy to svým vnitřním hlasem komentuje: „Hodně lidí si myslí, že ta písnička nereprezentuje indiány správně, že je urážlivá. Ale poznala jsem jen jednoho či dva indiány, co ji nemají rádi, ostatní ji milují a přidávají se sborem k refrénu. A občas se někdo přidá s hlasitým kojotím vytím, ale nikdy to nezní jako kojotí vytí, ale jako vytí opilců, co se snaží znít jako kojoti.“ (s. 21) Léto 1969, jak se nepřímo dozvídáme ze sledu událostí a z poslední kapitoly, je létem Rudé síly⁶. I v rezervaci uprostřed prerie se mezi indiány zvedají vášně spojené se sebeurčením a postavením etnické menšiny v rámci většinové společnosti a masové kultury. Atmosféry doby se týká i všudypřítomné násilí, které zřejmě překračuje obvyklé rozměry. Sledujeme drsné prostředí rodea a zranění jezdců, mrtvolu Buffalo Amese, automobilové honičky, útoky při baseballu, opilecké rvačky pod hřmící oblohou a v tanečních sálech. Po nevinném dotazu na to, kde kapela hraje příště, vybuchlo násilí i na konci tancovačky. „Někdo hodil na pódium láhev od piva; možná nemířila na Claytona, ale možná ano, a pak hodil láhev ještě někdo a na pódium se s řinkotem snesl déšť pivních lahví. Jedna se s hlasitým křupnutím odrazila od Claytonovy kytary. Zaskroval a stáhl Sissy vedle sebe na zem. „Tady už nehraju, leda by manažer nechal natáhnout kolem pódia králičí pletivo. A sehnal si vyhazovače.“ (s. 26) Scéna jako z *Limónádového Joea*, až na to, že zde nejde o boj padouchů s hrdiny, ale o otevřený ventil společenské frustrace.

5. Indián Kaw-Liga je maketa indiána před obchodem s kuřáckými potřebami (jedna značka tabáku se v USA jmenovala Red Man, Rudoch). Kaw-Liga se zamiluje do dřevěné sochy indiánské dívky ve vedlejším krámku se starožitnostmi. Když si sošku někdo koupí a odnese, Kaw-Liga je osamělý a trápí se. Český text odpovídající anglickému originálu napsal Miroslav Černý pro Michala Tučného, viz album *Medicinman*, Supraphon 1990.
6. Red Power (Rudá síla) bylo hnutí za sebeurčení, svobodu a občanská práva indiánů na přelomu 60. a 70. let 20. století. Ve výsledku se indiáni domohli řady průlomových zákonů dotýkajících se jejich náboženské svobody, vzdělání, zdraví aj.

Román současné indiánské autorky samozřejmě pracuje i s typickými indiánskými reáliemi a i v těchto případech spojuje F. Washburnová seriózní data s ironickým nadhledem. Co se týká tradiční hudby v moderních kulisách, dostaneme se s kapelou na *pow wow* do vedlejší osady. *Pow wow* začalo před hodinou a obecenstvo už vidělo slavnostní „úvodní modlitbu, rituál praporu a modlitbu, tanec veteránů a mužský tradiční tanec“ (s. 139). Začíná „ženský tradiční tanec, jehož tanečnice mají kostýmy bohatě vyšíváné červenými, žlutými, modrými – a dokonce i růžovými a purpurovými – korálky a vlní se do rytmu za zvuků bubnování Tater Creek Singers“ (s. 140). Devadesátiletá stařenka Agnes se houpe v rytmu, ale „kdyby tu nezněl buben, asi bychom slyšeli, jak jí vržou kolena“, říká Sissy. – „Trochu respektu k stařešinům by neškodilo,“ kárá ji Melvin. „Stařešinové jsou někdy moudří,“ říká Sissy, „ale někdy jsou jen staří.“ (s. 140) V nesoutěžní části *pow wow* potom zazní prastarý párový králičí tanec. Po čtyřřádkové sloce v lakotštině (bez překladu pro čtenáře) se dozvíme, že Sissy ví, že je to píseň o milencích a loučení, ale že ona sama už lakotsky mluví jen trochu. Po *pow wow* následuje taneční zábava, Sissy s kapelou hraje countryovou klasiku (od Ernesta Tubba po Patsy Cline), v nastalé bouři vypadnou světla, kapele se spálí zesilovač a příběh jde do dramatického finále.

Román *The Red Bird All-Indian Traveling Band* je o hudbě, zároveň však má řadu dalších vrstev: je o citovém a sexuálním dozrávání mladé protagonistky (takže ho literáti mohou vnímat jako *bildungsroman*⁷⁾, nabízí příspěvek k poznání historie bojů za občanská práva (knížky zaměřené na 60. léta jsou ve Spojených státech amerických propagované jako ‚historický román‘), umožňuje vhled do moderního života indiánského kmene Oglala Lakotů (arizonské univerzitní vydavatelství zařadilo román do série věnované literatuře indiánských autorů, vedle i u nás

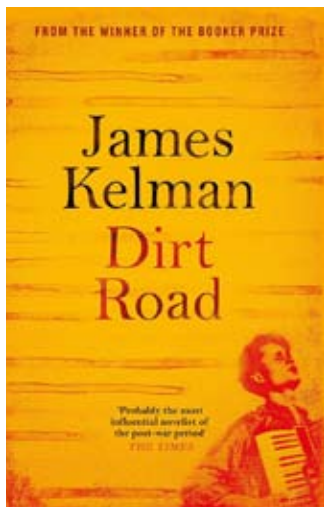
7. *Bildungsroman* – román o zrání a vzdělávání mladého člověka, důraz je kladen na proměnu, vstup hrdiny do dospělosti. Za počáteční se označuje Goetheův román *Viléma Meistera léta učednická* z konce 18. století.

známých jmen jako Leslie M. Silko, N. Scott Momaday či Simon J. Ortiz). Od prvních stránek je taky zřejmé, že čteme detektivku, příběh o zločinu a pátrání po pachateli. A v neposlední řadě autorka čtenáře baví ironickými až drzími poznámkami a pohledy na proměnu společnosti v postmoderní době.

Skotský autor **James Kelman**⁸ ve svém nejnovějším románu *Dirt Road* (2016) originálním způsobem zapojuje do současného příběhu tradiční skotskou hudbu a hudbu amerického Jihu. Šestnáctiletý

Murdo jede ze Skotska se svým otcem Tomem navštívit americké příbuzné v Alabamě. Potřebují se vzpamatovat z dvojího úmrtí v rodině. Murdo, který se ještě nevyrovnal se smrtí maminky a sestry, musí najít také cestu k otci, s nímž si nerozumí. Jako adolescent se však nevyzná ani sám v sobě. Murdo hraje na akordeon, ale to otec neuznává. Bez podpory maminky a sestry a bez harmoniky je Murdo v neznámém americkém prostředí ještě víc ztracen.

Pro tento román jsou scény s hudbou klíčové. Kelman ukazuje, jak Murdo rezonuje s hudbou a postupně přestává být uzlíčkem nervů. V malém městečku kdesi na jih od Memphisu Murdo zabloudí do černošské čtvrti. Je časně ráno a někde hraje harmonika. Murdo uvidí starou paní s náherně znějícím akordeonem a s ní děvče, které ji doprovází na valchu. „Stará paní si kýve hlavou do rytmu valčíku, pozoruje lidi, kteří se na ni dívají a usmívá se trochu do hudby, jako to dělali někteří muzikanti, třeba i se zavřenýma očima. Tahle paní se ale dívá, vidí, jak ji lidi

8. James Kelman (nar. 1946), významný skotský spisovatel, držitel prestižní ceny Booker Prize a řady dalších literárních ocenění.

pozorují, nespouští z nich oči. Murdovi se to líbilo. Tohle byla její hudba, to ona jim hraje. Dělal to po svém a tady.“ (s. 33) Její valčík zní jinak než valčíky ve Skotsku. Murdo se dozví, že poslouchá *zydeco* a že paní se jmenuje Queen Monzee-ay a dívka je její vnučka Sára. Potom obě zrychlí tempo, hlouček posluchačů začne tancovat, Sára se přidá francouzsky, je to sexy, ale Murdo nerozumí, všichni se baví, jedna tetička „výská a tleská, pravou rukou klepe do rytmu, švihá zápěstím, pohyby ostře máchnou a říznou; poznámky a výkřiky ve francouzštině; všichni žertují, taky ona se bavila a dělala si legraci. I z něj. Bylo mu to jasné. Nevadilo mu to. Bylo to prostě to nejlepší, opravdu, Murdo se bavil jako už hodně dlouho ne, opravdu hodně hodně dlouho“ (s. 39). Nakonec zahraje na harmoniku i Murdo a Queen Monzee-ay ho pozve, aby se k nim přidal jako host – za dva týdny hrají na festivalu v Louisianě.

Než nás James Kelman dovede ke šťastnému finále, prožije si Murdo muka. Nemá své vlastní peníze, nemá harmoniku a bojí se otci a americké tetě se strýcem říct o svých plánech. Na víkendové slavnosti skotských rodáků v Alabamě vidí skotské horaly a skotské tanečky v americkém provedení; spíše zlý sen než to, co zná z domova. Proto ho překvapí potulný dělník a kytarista Declan Pike. „K Murdově úžasu rovnou spustil baladu *Johnnie O'Breadislea!* Tiše, ale s plným zvukem, všechny noty, jak to člověk chce, a to zvláštní napětí tam bylo taky, člověka to vtáhlo rovnou do příběhu. Jedna píseň a tohle! Murdo byl asi první, kdo začal tleskat. Muzikanta to překvapilo. Podíval se jeho směrem a zazubil se.“ (s. 179) Také s Declanem si Murdo zahraje a získá v něm podporu později v Louisianě, kam tajně uteče.

Na festivalu v Lafayette už má Murdo starou harmoniku z bazaru, noc stráví na lavičce před areálem festivalu, na jídlo si vydělá hraním na ulici. Z omšelých plakátů se na něj dívají hudební velikáni jižanské hudby, „Boozoo Chavis, Clifton Chenier, Little Walter, Queen Monzee-ay⁹, Beau Jocque,

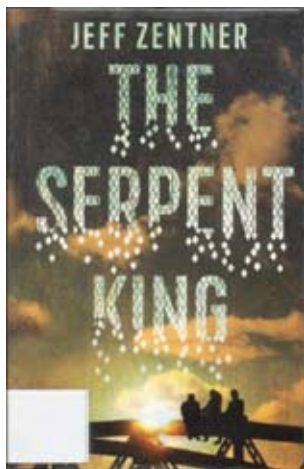
9. Queen Monzee-ay je mezi uvedenými hudebními velikány jediná fiktivní postava.

Professor Longhair, Queen Ida, Lightnin' Slim“ (s. 319). Potom ho Queen Monzee-ay opravdu pozve na pódium a Munro udělá dojem i na jejího starého hudebního přítele Diego Narcisca. To už jsme v závěrečné části románu a James Kelman tak po *zydeco* (a *cajunu*) představuje čtenáři další americkou etnickou hudbu, v níž zní akordeon, a to španělsky zpívané *conjunto*. Po úspěchu na pódiu a před smířením s otcem zažívá Murdo jednu z posledních a rozhodujících krizí. „Položil na chvíli kufř s akordeonem na zem, podíval se nazpět ke vstupu do hlavní haly. Viděl tam světlo a nechtěl se už nikdy vrátit zpět. Jó, nikdy a chtělo se mu jen plakat, to bylo to, co chtěl. Právě tady. [...]. Otrásl se. [...] Jak se sem vlastně dostal? Aby sakra hrál. To byl jeho život.“ (s. 320)

Zatímco keltská vlna 90. let 20. století přiblížila existenci skotské hudby skoro celému světu, jižanské *zydeco* (a další americké etnické hudby jako *cajun* či *conjunto*) se i v době globalizace dostávají do povědomí široké veřejnosti jen pomalu.¹⁰ James Kelman je bezpochyby první, který promluvil o *zydeco* v krásné literatuře a v takovém rozsahu. Čtenář, který by však otevřel stránky *Dirt Road* jen proto, že ho zláká obrázek akordeonisty na obálce, nutně narazí. Kelman totiž potřebuje zkušenějšího čtenáře. Možná proto, aby Kelman tentokrát oslovil i své americké čtenáře, nemluví Murdo a Tom tak výrazným skotským dialektem (jako postavy předchozích Kelmanových knih). Zůstává tu však další výrazný prvek autorova stylu – absence uvozovek označujících přímou řeč, někdy i chybějící tečky, čárky, závorky. Autor tak vyjadřuje Murdovu nejistotu, jeho tápání. K úskalím textu a zároveň brilantnosti Kelmanova stylu přispívá i to, že sledujeme vnitřní pocity Murda pomocí gramatické 3. osoby, nikoli jeho vnitřním monologem. (Vybrané ukázky, viz výše, to dokumentují). Zároveň, díky rozvolněnosti

10. Na Folkových prázdninách v Náměšti 2016 mohli návštěvníci vychutnat akordeon a zpěv Sarah Savoy, představitelky významné cajunské hudební rodiny Savoyových z Louisiany, ochutnat typickou cajunskou kuchyni a naučit se po cajunsku tancovat.

vyprávěcí formy, je na čtenáři, aby rozeznal, kdo a kdy mluví.¹¹ Jako pravidelná čtenářka Kelmanovy tvorby však mohu potvrdit, že román *Dirt Road* je – vedle svých dalších kvalit – navzdory své komplexnosti až výjimečně přístupný.

Prvotina **Jeffa Zentera**¹² *The Serpent King* (2016) je určena mladým dospělým¹³ a tematicky se dotýká u nás spíše neznámé fundamentalistické náboženské sekty. Název románu (*Hadí král*) ve spojení s lokací románu (východní Tennessee) může napovědět těm, kteří něco tuší o takzvaných *snake* nebo *serpent handlers* („těch, co se dotýkají hadů“¹⁴). Hudba na jejich setkáních má tu moc, že přivede účastníky do tranzu, v němž dokazují svou víru. Dill, hlavní protagonista románu, bojuje s rodovým prokletím. Jako sedmnáctiletý student, kytarista a písničkář má hudební talent, ale ne už tak silnou víru jako jeho fanatický otec kazatel a charismatický dědeček, který zemřel ještě před Dillovým narozením.

Na školní hudební soutěži, za nepřátelského pokřiku spolužáků, kteří ho šikanují, se Dill v duchu přenáší na schůzku náboženské kongregace. Tehdy neprošel – zklame i dnes? „Na prchavý okamžik se znovu ocitá před skupinou chválicích. Drží svou kytaru a oni hrají, dál hrají. A členové kongregace si začínají

11. O Kelmanově stylu píše v češtině mj. Vojtěch Novák (2010).

12. Zenter je multiinstrumentalista a písničkář mladší generace, žije v Nashvillu. Datum narození vydavatel neuvádí.

13. Anglicky *young adult literature*, YAL, rychle se rozvíjející a populární žánr určený adolescentní mládeži spíše na horní věkové hranici; hlavní protagonisté bývají ve věku mezi patnácti a dvaceti roky, příběh bývá zpracován z jejich pohledu a jejich jazykem. Četba je jednoduchá, ale nikoli zjednodušující, takže přitahuje i dospělé čtenáře.

14. Podle doslovného chápání části Markova evangelia (Marek 16:18).

podávat jedovaté hady. Přistupuje k němu otec s hadem v ruce. Dill přestává hrát. Otec se usmívá a jemně mu podává hada. On natáhne ruku a přijme otcovu nabídku. Had je chladný a suchý a kluzký. Pulzuje mu v rukách. Jeho víra je silná. Spoutá hadovy čelisti. Had ho nemůže zranit. Dívá se mu přímo do obličeje. – Dill se nadechl a začal hrát a zpívat. Zpíval, jako by na něj sestoupil duch svatý s očistným ohněm. Slyšel, jak se školním sálem odráží jeho hlas a zvuk kytary.“ (s. 197) Tato scéna se odehrává zhruba v polovině románu. Zenter vystaví Dilla a jeho kamarády Travise a Lydii ještě mnoha zkouškám, než se Dill odpoutá od minulosti a od rodiny a začne studovat hudbu na vysoké škole.

O síle hudby a existenci „dotýkačů hadů“ jsem se osobně přesvědčila při opakovaných návštěvách na Východotennesseejské státní univerzitě (ETSU) v Johnson City v 90. letech minulého století. Zatímco dotýkání se hadů z náboženských důvodů je postaveno mimo zákon a lidé o něm neradi mluví, nikdo nezpochybňuje vliv hlasité, rytmické a dlouhotrvající hudby na atmosféru náboženské komunity. Pokud si Zenter i v roce 2016 vybral tak specifické téma, je možné říci, že problematika *serpent handlers* je stále aktuální. Zpracování v románu pro mládež však může naznačovat, že už nejde o problematiku tabuizovanou, že se s ní společnost začíná vyrovnávat. Ukazuje to i vyústění románu, kdy Dill zúročí své charisma a hudební talent v civilním prostředí.

Závěr

Čtyři zkoumané současné romány byly na zrcadlení hudby dost bohaté – odrazila se v nich countryová hudba, *cajun*, *conjunto*, folk, písničkáři, tradiční balady, tradiční skotská hudba, indiánská kmenová hudba, náboženská hudba a *zydeco*. (Americký bluegrass, který by stál v abecedním výčtu na začátku, zřejmě na svůj současný román ještě čeká. Současný román o blues zmiňuji dále.) Pozornost si zaslouží i starší knižní produkce. Moderní indiánské hudbě, blues a rocku se v magicky realistickém příběhu indiánské kapely věnuje Sherman Alexie v románu *Reservation Blues* (1995). Hlavní postavou série humorných detektivek

Kinkyho Friedmana je jeho alter ego, židovský countryový muzikant usazený v New Yorku. Friedmanova detektivka z prostředí hudebního turné Willieho Nelsona se jmenuje *Roadkill* (1997), zločiny v zákulisí newyorského hudebního klubu odhaluje *A Case of Lone Star* (1987). Skotská hudba v gaelštině má výraznou úlohu v příběhu Alistaira MacLeoda o kořenech přistěhovalců do Kanady, *No Great Mischief* (2001). Doporučit můžu také romány Lee Smithové, která píše o horalské hudební rodině a prokletých houslích v knize *The Devil's Dream* (1992) a se zvláštnostmi horalské hudby a náboženství, včetně dotýkačů hadů, pracuje v románu *Black Mountain Breakdown* (1980). Velice netradiční a překvapivě pojatý je román o bluesových a jazzových muzikantech *Half-Blood Blues* (2011) z pera kanadské černošské autorky Esi Edugyanové. Ocitáme se v Evropě 20. století a sledujeme osudy německého černošského hráče na trumpetu.¹⁵

Pro beletrii (krásnou literaturu) se také užívá termín fikce. V literární teorii najdeme i termín muzikalizovaná fikce, tedy text, jehož struktura odpovídá struktuře hudebního díla nebo má atmosféru hudebního díla připomínat. Romány zmiňované v tomto příspěvku se hudby týkají (jen) tematicky. Autoři nám umožňují sdílet pocity hlavního protagonisty, jeho (její) touhy, zkušenosti, zklamání, přibližují nám jazyk místa, zeměpisné rozměry, širší společenskou historii, filozofický nebo náboženský přesah, nemluvě o poznání lidského jednání v uzlových momentech věku nebo vztahu. A navíc – jak je vidět ve výše uvedených románech zaměřených na hudbu – už jen jména písní či interpretů otvírají prostor k objevování zákonitostí a vývoje konkrétního hudebního žánru. V době, kdy se na libovolné místo na světě můžeme podívat v počítači a kdy i koncerty můžeme sledovat online, dává nám spisovatel něco víc než jen obraz či odraz hudby – vede nás svým komplexním přístupem k pochopení podstaty hudby a jednání lidí.

15. Také romány zmiňované v tomto odstavci jsou dostupné jen v angličtině.

Literatura:

- ALARIK, Scott 2011: *Revival. A Folk Music Novel*. Peter E. Randall Publisher.
- KELMAN, James 2016: *Dirt Road*. Edinburgh: Cannongate.
- NOVÁK, Vojtěch 2010: James Kelman. In: ANTÉNE, Petr – JELÍNKOVÁ, Ema – FLAJŠAROVÁ, Pavlína – NOVÁK, Vojtěch: *Skotská próza v letech 1980–2009*. Olomouc: Univerzita Palackého, s. 95–96.
- WASHBURN, Frances 2014: *The Red Bird All-Indian Traveling Band*. Tuscon: The University of Arizona Press.
- ZENTER, Jeff 2016: *The Serpent King*. London: Andersen Press.

The Phenomenon of Music in Fiction: From Country Music to Zydeco in English

In her paper, the author explores four contemporary novels written in English and comments on the way their authors work with the topic of music. The selection includes novels related to the field of music discussed regularly at the Náměšť colloquy: traditional and modern folk music, country music, and ethnic music; the authors are Scott Alarik, Frances Washburn, James Kelman, and Jeff Zenter. Despite the shared topic of music, each of the novels could address a different type of reader. *Revival* (Alarik) provides rich details of the urban folk music scene today, inhabited by both the veterans of the folk boom of the 1960s, and by the newcomers. There is a love story at the core of the novel, enriched by song lyrics old and new. *The Red Bird All-Indian Traveling Band* (Washburn) gives a rare insight into the summer of the Red Power atmosphere in 1969, while telling the story of a young country music band and crime detection on the grounds of an Indian reservation. The clash of the old and new in music and in society is given with irony and subversion. The complex, multi-layered latest novel of the Booker prize winner James Kelman *Dirt Road* is perhaps the first novel ever featuring zydeco music, accordion, and Scottish music in one volume. The young protagonist faces an identity crisis and loneliness, and gets over it with the help of music. The narration could be a challenge for a less skilled reader, but then the reward comes with fascinating passages expressing the perception of tones and sounds. *The Serpent King* (Zenter) is a young adult novel about a trio of teenage friends. One of them is a singer-songwriter with a haunting background of family fate and a link to one of the best-kept secrets of contemporary religious life and music of the American south. Named at the end of the paper are other recommended novels dealing with music. The author shares her interest in discovering the beauty and soul of music and its people through fictionalized stories, and only regrets that the novels in question are not available for wider audiences in Czech translations.

Key words: Music in novel; country music; folk music; Native American music; zydeco; cajun; snake handlers; Scottish music; Scott Alarik; Frances Washburn; James Kelman; Jeff Zenter.